

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 27Co/73/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3816208529
Dátum vydania rozhodnutia: 27. 05. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Martina Trnavská
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2021:3816208529.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trenčíne v senáte zloženom z predsedníčky senátu Mgr. Martiny Trnavskej a sudkýň JUDr. Ľubice Bajzovej a JUDr. Aleny Záhumenskej v spore žalobkyne Y. A. V., nar. XX.XX.XXXX, bytom A. S. XXX, zastúpenej W. W. N., advokátom so sídlom N. X., M. proti žalovaným 1/ Y. I., nar. X.X.XXXX a 2/ Q. I., nar. X.X.XXXX, obaja bytom A. S. XXX, zastúpeným W. W. S., advokátkou so sídlom S. 6, M., o určenie vecného bremena, na odvolanie žalobkyne proti rozsudku Okresného súdu Prievidza zo dňa 2. júna 2020 č. k. 11C/130/2016 - 551 takto

rozhodol:

Rozsudok súdu prvej inštancie p o t v r d z u j e .

Žalovaným 1/ a 2/ p r i z n á v a náhradu trov odvolacieho konania proti žalobkyni v rozsahu 100%.

odôvodnenie:

1. Rozsudkom zo dňa 2. júna 2020 č. k. 11C/130/2016-551 súd prvej inštancie zamietol žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala určenia, že na nehnuteľnosti v k. ú. A. S., zapísanej v katastri nehnuteľnosti vedenom Okresným úradom M., katastrálnym odborom v LV č. XXXX, parc. CKN č. XXXXX/X - ostatná plocha vo výmere 405 m², viazne vecné bremeno spočívajúce v práve prechodu peši i povozmi cez túto nehnuteľnosť pre vlastníka nehnuteľnosti v k. ú. A. S., zapísaných v katastri nehnuteľnosti vedenom Okresným úradom M., katastrálnym odborom v LV č. XXX, rodinný dom s. č. XXX na parc. CKN č. XXXXX, parc. CKN č. XXXXX - zastavaná plocha a nádvorie vo výmere 295 m², parc. CKN č. XXXXX/X - orná pôda vo výmere 166 m². Priznal žalovaným a štátu nárok na náhradu trov konania voči žalobkyni vo výške 100 %. V odôvodnení súd prvej inštancie uviedol, že žalobkyňa sa domáhala určenia práva prechodu peši i povozmi zodpovedajúceho vecnému bremenu titulom vydržania. Z vykonaného dokazovania súdu prvej inštancie vyplynulo, že žalobkyňa je vlastníkom rodinného domu č. XXX na parc. č. XXXXX, ktorý nadobudla na základe kúpnej zmluvy v roku 1989 od Y. I. I., nar. X.X.XXXX. Od kúpy rodinného domu, teda od roku 1989 chodila do rodinného domu cez parc. č. XXXXX, ktorá patrila v tom čase T. O., pozemok bol verejne prístupný až do roku 2015, kedy ho kúpili žalovaní. Odvtedy začali medzi stranami sporu nezhody týkajúce sa prechodu týmto pozemkom, žalovaní naviezli na pozemok rôzny stavebný materiál, osadili na parcelu bránu, ktorú zatvárali a zamykali. V dôsledku toho sa žalobkyňa nemohla dostať svojim osobným motorovým vozidlom do rodinného domu. Žalobkyňa v žalobe aj počas konania tvrdila, že ona a jej právni predchodcovia používali ako prístupovú cestu k nehnuteľnostiam cestu cez parcelu č. XXXXX, a to už pred II. svetovou vojnou a tiež v dobe, keď jej právny predchodca postavil na základe stavebného povolenia v roku 1937 rodinný dom. V priebehu konania zadovážila archívnu dokumentáciu, z ktorej podľa nej vyplýva, že už v roku 1869 rodičia svedka Y. I. I. bývali na tomto mieste. Podľa žalobkyne musela existovať dohoda alebo súhlas vlastníka pozemku, ku ktorému sa domáha určenia práva prechodu, inak by sa výkon práva nerealizoval. Podľa súdu prvej inštancie archívna dokumentácia z obce A. S. z roku 1876 nepotvrdila, že rodina I. užívala nehnuteľnosti tak,

ako tvrdila žalobkyňa. Tieto mapky sú pomerne nečitateľné. Ani výpoveď svedka Y. I. I. podľa názoru súdu prvej inštancie nepreukázala, že on, jeho rodičia, D. I. a jeho rodina užívali sporný pozemok ako vlastný v domnienke, že im patrí, týmto pozemkom chodili do svojho rodinného domu, ale ním chodili aj iní občania, lebo iná cesta nebola možná, ani peši ani povozmi. Z listiny, ktorou D. I. požiadal dňa 5. apríla 1937 Obec A. S. o stavebné povolenie na stavbu domu, podstatné skutočnosti nevyplývajú. Z výpovedí svedkov Q. vyplýva, že rodina I. a Q. vedela, že chodili cez sporný pozemok vo vlastníctve D. (právneho predchodcu žalovaných). V tom čase občania v obci A. S. nemali ohradené pozemky, obec tvorili lazy a občania k svojim nehnuteľnostiam chodili aj cez cudzie pozemky, čo si medzi sebou tolerovali, lebo dobre vychádzali. Pozemok bol vedený v evidencii ako „cesta“, neskôr ostatná plocha, lebo kódy spôsobu využívania pozemkov sa menili v súlade s platnou legislatívou. Z vyššie uvedených dôkazov podľa názoru súdu prvej inštancie vyplynulo, že nemohlo vzniknúť právo vecného bremena prechodu vydržaním cez parc. č. XXXXX/X, lebo - podľa vysvetlenia súdu prvej inštancie - rodina I., Q., ale aj iní občania síce chodili cez tento pozemok (cestu) ako prístup k rodinným domom, ale vedeli, že pozemok patrí do vlastníctva rodiny D., ktorá súhlasila, aby týmto pozemkom občania chodili. O. B. V., Y. B. J., Y. V., A. N. potvrdili, že sa chodilo cez sporný pozemok, chodili ním aj iní občania, lebo nemali ohradené pozemky a chodili aj cez pozemky, ktoré im nepatrili. Až neskôr si občania začali svoje pozemky ohradzovať. Dôkazy, ktoré predložila žalobkyňa, nemajú podľa označenia súdu prvej inštancie „majetkovú hodnotu“, zákonom požadovanú silu. Súd prvej inštancie dovodil, že právni predchodcovia žalobkyne a žalobkyňa vedeli, že pozemkom, ktorým chodili k svojim nehnuteľnostiam, im nepatrí, používali ju ako prístupovú cestu, pokiaľ by im aj súhlas na používanie tohto pozemku rodina D. dala, z uvedeného nie je možné vyvodiť, že došlo k vydržaniu práva prechodu cez tento pozemok, preto žalobu zamietol. Vec právne posúdil podľa § 151n ods.1, § 868 Občianskeho zákonníka, § 166, § 167, § 168 ods.1 zákona č. 141/1950 Zb. Občianskeho zákonníka.

2. Proti tomuto rozsudku podala žalobkyňa včas odvolanie. Navrhla, aby odvolací súd zmenil rozsudok tak, že jej žalobe vyhovie. Namietala nesprávne právne posúdenie veci súdom prvej inštancie tým, že nedostatočne zistil skutkový stav. Namietala záver súdu prvej inštancie v ods. 107. odôvodnenia rozsudku, že nemá naliehavý právny záujem na určovacej žalobe. Označila za nesprávne závery súdu prvej inštancie, že nebolo možné nadobudnúť právo zodpovedajúce vecnému bremenu ňou, resp. jej právnymi predchodcami, pretože mali vedomosť, že pozemok, ktorý bol používaný na prechod, bol vlastníctvom rodiny D.. Právo služobnosti, resp. zodpovedajúce vecnému bremenu môže vzniknúť a mohlo vzniknúť aj pred 1.1.1951 len k cudzej veci, teda vedomosť oprávneného zo služobnosti, resp. z vecného bremena, že má právo prechodu cez cudziu vec je zákonným predpokladom vzniku a existenciu takéhoto práva. Poukazovala na historický vývoj laznickeho osídľovania v regiónoch Slovenska s tým, že panské pozemky prevádzali do vlastníctva zemepáni bývalým poddaným, v tomto prípade rodina I. nadobudla do vlastníctva pozemky, ktoré v súčasnosti ona vlastní a na ktorých si rodina postavila rodinný dom a hospodárske budovy. Nepochybne mali právni predchodcovia Y. I. I. privolenie vlastníka pozemku, aby sa do lazú k svojmu domu dostali pešo i povozmi, aby mohli hospodáriť, pričom bez takéhoto privolenia by nemohli na nehnuteľnostiach ani hospodáriť, ani si postaviť rodinný dom a ani sa k rodinnému domu dostať pešo alebo povozom. Nemožno podľa jej názoru vzhľadom aj na historický vývoj práv k pozemkovým nehnuteľnostiam dospieť k takým zisteniam, že vykonávatelia tohto práva boli od jeho vzniku nedobromyseľní. Nemožno ignorovať nízku mieru právneho vedomia bežných občanov v tomto čase, ich nízku gramotnosť, ako aj ich závislosť od vtedajších zemepánov. Keďže k drobeniu pozemkov dochádzalo až následne pri ďalších prevodoch panských pozemkov, je logické, že v danom čase sa takéto právo služobnosti nevymedzovalo formálne, pretože by k nemu bolo potrebné aj geometrické zameranie. Namietala preto odtrhnutosť úvah súdu prvej inštancie pri tvorbe skutkových zistení od historického vývoja v obci A. S. a súčasnú absolutizáciu vlastníckeho práva v súčasnom období za súčasného právneho povedomia. Pokiaľ chodili cez sporný pozemok iní občania, pretože ľudia nemali svoje pozemky ohradené, nie je takáto úvaha súdu prvej inštancie správna, pretože ľudia aj v dávnejšej minulosti chovali tak dobytok, ako aj hydinu, a mali svoje pozemky z dôvodu ochrany hospodárskych zvierat oplotené. Pokiaľ nebol oplotený pozemok parc. č. J. XXXXX/X bolo to práve z dôvodu iného hospodárskeho určenia tohto pozemku, pretože tento bol určený na prechod, pričom ďalšie časti majetku rodiny D. boli buď oplotené, alebo zabezpečené iným spôsobom. Len v súčasnosti pre absenciu zápisu v katastri žalovaní kvalifikujú tak, ako to nesprávne posúdil aj súd prvej inštancie, formu práva prechodu cez predmetný pozemok len na úroveň - umožnenie prechádzať, ohľaduplnosť, dobré susedské vzťahy a pod.. To, že cez cestu prechádzali aj iní občania, napr. na huby, do lesa, alebo za iným účelom, neznamená, že právne postavenie jej právnych predchodcov

pri výkone práva prechodu bolo totožné ako u iných občanov, ktorí sporadicky cestu využívali, keďže nebola zahradená. Nesprávny právny názor súdu prvej inštancie je aj v tom, že právo zodpovedajúce vecnému bremenu, resp. pozemková služobnosť nebolo možné ani podľa obyčajového práva platného na Slovensku, resp. v Uhorsku, nadobudnúť z titulu privolenia vlastníka pozemku. Súdne autority v publikácii Nástin súkromného práva platného na Slovensku a Podkarpatskej Rusi vydané ešte roku 1935 aj judikatúra súdov v ČSR akceptovala možnosť nadobudnúť pozemkovú služobnosť aj vydržaním, teda mimo pozemkovej knihy, predpokladom však bolo, aby užívacie oprávnenie nebolo získané len z vďačnosti, tajne, z prehliadnutia, ale aby bolo pokojne vykonávané po dobu 32 rokov. Dôkazné bremeno preukazujúce nepoctivosť nadobudnutia práva je na žalovaných, ktorí podľa jej názoru žiadnym relevantným dôkazom nepreukázali, že by jej právni predchodcovia boli nadobudli právo prechodu nepoctivým spôsobom, že by ich boli vo vykonávaní práva prechodu obmedzovali, rušili. Okrem tohto odvolania formulovaného advokátom zaslala odvolateľka súdu aj odvolanie formulované ňou osobne, v ktorom uviedla, že po druhej svetovej vojne spravovala cestu obec. Dokazuje to podľa nej aj geometrický plán č. XXX-XXXX-X zo dňa 12.10.1967, ktorým bola podľa jej tvrdenia zaužívaná cesta cez nehnuteľnosť parc. CKN č. XXXXX/X už v dávnej minulosti zameraná, vytýčená a na jeho podklade aj zapísaná do bývalej evidencie nehnuteľností. Cestu na pozemku č. XXXXX/X používali všetci obyvatelia lazú L.. Pri kúpe nehnuteľnosti ju v roku 1989 predseda MNV upozornil, že k domu vedie len poľná miestna cesta. Od roku 1989 do roku 2015 používali prístup k domu po tejto poľnej ceste na pozemku č. XXXXX/X a celé obdobie sa domnievali, že cesta patrí obci.

3. Žalovaní 1/ a 2/ navrhli rozsudok ako vecne správny potvrdiť a k odvolaniu uviedli, že žalobkyňa v ňom uvádza viacero nepravdivých tvrdení, ktoré nesúvisia s konaním. Poukazovali, že v zmluve, ktorou žalobkyňa nehnuteľnosti nadobudla, nie je uvedené žiadne právo k cudzím nehnuteľnostiam. Nehnuteľnosti žalobkyňa nadobudla od dediča predchádzajúceho vlastníka, tento nehnuteľnosť dlhú dobu pred predajom neužíval. Preto pri predaji nemohol tvrdiť, že existuje nejaké právo k parc. CKN č. XXXXX/X, ktoré navyše nikde nebolo zapísané. Sporný pozemok (parc. J. č. XXXXX/X) prešiel do vlastníctva štátu (v správe T. SR) v roku 1988. Pozemok pri prevode na štát nebol zaťažený žiadnym právom tretích osôb. Vychádzajúc z ustanovenia § 135a ods. 3 Občianskeho zákonníka účinného do 31.12.1991 nebolo možné nadobudnúť vlastníctvo a ani iné právo vydržaním k veci, ktorá tvorila predmet socialistického vlastníctva, alebo ku ktorej veci mala socialistická organizácia právo užívania podľa osobitných predpisov. Z vyjadrenia svedka V. vyplynulo, že žalovaná a on - jej manžel, vedeli, že prechádzajú cez cudzí pozemok, no vec neriešili, pretože bolo zaužívané, že cez sporný pozemok prechádzali aj iné osoby z obce a nikto im v prechode nebránil. Z výpovedí svedkov navrhnutých žalobkyňou v konaní vyplynulo len to, že do doby, do kedy nadobudli vlastníctvo žalovaní, mohli cez sporný pozemok voľne prechádzať a nikto im v prechode nebránil. Okolnosť, že žalobkyňa voľne prechádzala cez pozemok, právny záver o vydržaní práva vecného bremena neumožňuje. Pokiaľ žalobkyňa poukazuje na to, že otec prevodcu p. I. (resp. jeho predchodca) pravidelne cez sporný pozemok chodil a týmto pozemok používal, toto právo mohol mať na základe súhlasu od vlastníka výlučne ako osoba (in personam), nakoľko žiadnym spôsobom nebolo v konaní preukázané, že by niektorý z vlastníkov sporného pozemku zriadil takéto právo v prospech vlastníka stavby (in rem). Žalobkyňa podľa nich v tomto konaní naliehavý právny záujem na určení práva zodpovedajúceho vecnému bremenu nepreukázala. Sporný pozemok neústi priamo k verejnej komunikácii. Prístup z verejnej komunikácie k spornému pozemku je možný len cez ďalšie, iné pozemky, ktoré sú vo vlastníctve tretích osôb. Pokiaľ by súd žalobkyni svojim rozhodnutím priznal právo, následkom by mohli byť ďalšie súdne spory v súvislosti s právami k ďalším pozemkom, cez ktoré je prístup k spornému pozemku.

4. Žalobkyňa k vyjadreniu žalovaných uviedla, že žiada rozsudok súdu prvej inštancie buď zmeniť alebo zrušiť a vrátiť vec súdu prvej inštancie. Zopakovala, čo uvádzala vo svojom odvolaní, že právo prechodu po pozemku XXXXX/X jej v roku 1989 udelila obec A. S. tým, že jej dala súhlas na vklad nehnuteľnosti do katastra. Bez prístupovej cesty po pozemku XXXXX/X by jej kúpenú nehnuteľnosť podľa nej geodézia nezapísala na list vlastníctva. Pozemok XXXXX užíval od konca druhej svetovej vojny štát ako cestu a od roku 1967 bola cesta v správe MNV a obec A. S. pozemok do roku 2015 udržiavala ako obecnú cestu. Namietala, že žalovaní nemôžu tvrdiť, že práva prechodu po pozemku č. XXXXX nie sú nikde zapísané, lebo tento zápis môže existovať ešte z čias Rakúska-Uhorska v štátnom archíve. Namietala postup T. O.. pri uzavieraní kúpnej zmluvy k spornému pozemku so žalovanými s tým, že T. O.. mal byť pri predaji obozretný a zohľadniť skutočnosť, že sporný pozemok je prístupovou cestou k nehnuteľnostiam v jej vlastníctve.

5. Žalovaní 1/ a 2/ k vyjadreniu žalobkyne uviedli, že v konaní bolo preukázané, že v zmluve, ktorou žalobkyňa nehnuteľnosti nadobudla, nie je uvedené žiadne právo k iným nehnuteľnostiam. Právo k cudziemu pozemku do roku 1992 podľa vtedy platnej legislatívy bolo možné zriadiť len zmluvou. Preto žalobkyňa nemôže byť právnym nástupcom predchádzajúceho vlastníka v súvislosti s uplatneným nárokom na právo prechodu a prejazdu cez sporný pozemok. Považujú za irelevantné zaoberať sa tým, akým spôsobom mali zabezpečený prístup k nehnuteľnosti predchádzajúci vlastníci nehnuteľnosti. K námietkam žalobkyne ohľadom predaja sporného pozemku od T. O. uviedli, že obozretná mala byť hlavne žalobkyňa ako vlastníka nehnuteľností a právo prístupu k svojim nehnuteľnostiam riešiť a nie domáhať sa takýchto práv po uzavretí verejnej súťaže.

6. Žalobkyňa k vyjadreniu žalovaných znovu zopakovala, že právo prechodu po pozemku XXXXX/X jej v roku 1989 udelila obec A. S. tým, že jej dala súhlas na vklad nehnuteľnosti do katastra. Bez prístupovej cesty po pozemku XXXXX/X by jej kúpenú nehnuteľnosť podľa nej geodézia nezapísala na list vlastníctva. V roku 1989 bola osobne na geodézii a tam jej tiež povedali, že pozemok XXXXX/X je štátna cesta. Oproti predchádzajúcemu vyjadreniu žalobkyňa doplnila, že v roku 1989, keď svoje nehnuteľnosti kúpila, vlastnil pozemok p. č. XXXXX/X socialistický štát, a keďže pozemok spravovala a využívala obec ako obecnú cestu od konca druhej svetovej vojny, pozemok č. XXXXX/X podľa jej názoru obec vydržala. Namietala znovu, že žalovaní tiež nemôžu tvrdiť, že práva prechodu po pozemku č. XXXXX/X nie sú nikde zapísané, lebo tento zápis môže existovať.

7. V ďalšom podanom vyjadrení k vyjadreniu žalovaných formulovanom jej advokátom uviedla, že nie je podľa nej správny právny názor žalovaných, že, keďže v zmluve o prevode vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, ktoré kúpila, nie je uvedené žiadne právo k iným nehnuteľnostiam, nemohla nadobudnúť žiadne právo k nehnuteľnosti žalovaných. Zákonná úprava na rozdiel od právneho názoru žalovaných umožňuje aj bez výslovného zmluvného dojednania o prechode už jestvujúceho (vydržaného) práva zodpovedajúceho vecnému bremenu, jeho prechod na nadobúdateľa nehnuteľnosti. Súdu prvej inštancie vytkla, že opomenul dôkladnú aplikáciu právnych predpisov z obdobia pred 1.4.1964, ako aj z predchádzajúceho obdobia vrátane obyčajového práva platného na Slovensku pred 1.1.1951, čo je podľa jej názoru dôvodom na zrušenie napadnutého rozsudku s tým, že skutkové zistenia na základe vykonaného dokazovania je potrebné posudzovať podľa právnej úpravy neopomenúc ani obyčaje a zvyklosti v obci A. S. v období rozhodujúcim pre posúdenie dôvodnosti žaloby. Námietku žalovaných, že mala byť obozretnejšia pri predaji nehnuteľností žalovaným, označila za účelové tvrdenie. Napokon, v čase keď nehnuteľnosti kupovala, v tzv. dotazníku k prevodu sa vyjadrovala aj obec A. S. a aj táto dala súhlas k prevodu nehnuteľností vďaka, že k rodinnému domu je prístupová cesta, ktorá bola riadne obcou (vtom čase MNV) udržiavaná vrátane zimných mesiacov. Príslušný spisový materiál bývalého SN M. č. RI XXXX/XX s výnimkou samotnej zmluvy nebol už v archíve súdu k dispozícii.

8. Žalovaní 1/ a 2/ zopakovali svoje predchádzajúce tvrdenia a argumenty v prospech potvrdenia rozsudku súdu prvej inštancie a dodali, že to, že bolo zaužívané, že cez sporný pozemok mohla žalobkyňa prechádzať a prechádzali tadiaľ aj iné osoby z obce a nikto im v prechode nebránil, nezakladá právo k spornému pozemku. Pokiaľ sa právo prechodu a prejazdu cez sporný pozemok realizovalo, tak bez právneho titulu, ktorý tým pádom spochybňuje dobromyseľnosť žalobkyne v súvislosti s držbou predmetného práva. Sú toho názoru, že v konaní bolo preukázané, že žalobkyňa si prístup k stavbe vo svojom vlastníctve vie zabezpečiť aj inak.

9. Krajský súd ako súd odvolací vec preskúmal v rozsahu a z dôvodov odvolania podľa §§ 379 a 380 Civilného sporového poriadku zákona č. 160/2015 Z.z. (ďalej len C.s.p.) bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 C.s.p. a dospel k záveru, že rozsudok súdu prvej inštancie je potrebné podľa 387 ods. 1, 2 C.s.p. ako vo výroku vecne správny potvrdiť z týchto dôvodov:

10. Odvolací súd na úvod konštatuje, že sa stotožňuje s niektorými námietkami odvolateľky voči napadnutému rozhodnutiu súdu prvej inštancie.

11. Stotožňuje sa predovšetkým s námietkou odvolateľky o nesprávnom právnom závere súdu prvej inštancie, ktorým odôvodňoval zamietnutie žaloby o určenie práva zodpovedajúceho vecnému bremenu, a síce že „právni predchodcovia žalobkyne rovnako ani žalobkyňa neboli dobromyseľní, pretože museli vedieť vzhľadom na všetky okolnosti prípadu, že pozemkom, ktorým chodili, im nepatrí.“ Uvedený právny záver opakuje súd prvej inštancie na viacerých miestach odôvodnenia. Žalobkyňa však nikdy netvrdila, že jej právni predchodcovia alebo ona nevedeli, že im sporný pozemok parc. č. XXXXX/X nepatrí. Naopak, celé konanie opisovala, v koho vlastníctve (cudzích osôb) sa sporný pozemok v ktorom

časovom období nachádzal. Skutočnosť, že ide o cudziu vec (nehnutelnosť), je pojmovým znakom predmetu daného konania, teda práva zodpovedajúceho vecnému bremenu, ktoré je vecným právom k cudzej veci. Súdom prvej inštancie opakovane v odôvodnení uvádzaný záver (že žalobkyňa a jej predchodcovia museli vedieť, že sporný pozemok nie je v ich vlastníctve) nie je v tomto spore dôležitý, jednak ho nikto nerozpojuje a jednak práve opak, teda že žalobkyňa a jej predchodcovia vedeli, že im pozemok nepatrí, je predpokladom nadobudnutia práva zodpovedajúceho vecnému bremenu, ktoré sa vždy viaže k cudzej veci, teda k veci, ktorá nepatrí vlastníčkovi panujúcej nehnuteľnosti.

12. Rovnako sa odvolací súd stotožňuje s námietkou odvolateľky o nesprávnom závere súdu prvej inštancie o nedostatku naliehavého právneho záujmu žalobkyne na podanej žalobe, pokiaľ ho súd prvej inštancie odôvodňoval tým, že „ak žalobkyňa odvodzovala svoje právo vecného bremena spočívajúce v prechode cez parc. č. XXXXX/X, ktoré právo malo vzniknúť vydržaním pred rokom 1950, pričom jej právni predchodcovia museli mať (vzhľadom na všetky okolnosti prípadu) vedomosť, že túto nehnuteľnosť mala vo vlastníctve rodina D., ktorá nemala výhrady s jej používaním, teda dala zrejme súhlas podľa žalobkyne k jej používaniu, nemožno dospieť k záveru, že na nehnuteľnosti parc. č. XXXXX/X viazne vecné bremeno spočívajúce v práve prechodu, ktoré malo vzniknúť vydržaním.“. Súdom uvádzaný dôvod nedostatku naliehavého právneho záujmu na podanej určovacej žalobe bol totiž zároveň hmotnoprávnym dôvodom zamietnutia žaloby súdom prvej inštancie, dôvodom vecnej neopodstatnenosti žaloby v merite, teda dôvodom, pre ktorý žalobkyňa podľa záveru súdu prvej inštancie nenadobudla právo zodpovedajúce vecnému bremenu vydržaním. Naliehavý právny záujem na podanej určovacej žalobe je však iným, samostatným právnym inštitútom, je podmienkou procesnej prípustnosti žaloby, jeho nedostatok je prvoradým dôvodom pre zamietnutie žaloby, teda predchádza zamietnutiu žaloby z dôvodu jej vecnej neopodstatnenosti. Záver súdu o (ne)existencii naliehavého právneho záujmu žalobcu predpokladá posúdenie, či podaný určovací návrh je procesne prípustným nástrojom ochrany jeho práva alebo či snáď spornosť neodstraňuje a len zbytočne vyvoláva konanie, po ktorom bude musieť aj tak nasledovať iné konanie. Naliehavý právny záujem na požadovanom určení treba skúmať predovšetkým so zreteľom na cieľ sledovaný podaním žaloby a konečný zmysel navrhovaného rozhodnutia. Ak žalobca nepreukáže svoj naliehavý právny záujem na ním požadovanom určení, ide o samostatný a prvoradý dôvod pre zamietnutie žaloby. Pokiaľ teda súd dospeje k záveru, že ten ktorý určovací návrh nie je z dôvodu nedostatku naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení spôsobilým alebo prípustným prostriedkom ochrany práva, zamietne žalobu bez toho, aby sa zaoberal meritom veci.

13. Súdom prvej inštancie sa však zaoberal meritom veci, uviedol hmotnoprávny dôvod, pre ktorý žalobu nepovažuje za vecne opodstatnenú (viď citáciu hmotnoprávných ustanovení zákona č. 141/1950 Zb. a Občianskeho zákonníka a značne rozsiahly všeobecný výklad citovaných ustanovení a uhorského obyčajového práva prevažne však k vydržaniu vlastníckeho práva od str. 47 po str. 53 rozsudku). Ak sa súd prvej inštancie zaoberal meritom, potom musel zákonite dospieť k záveru o procesnej prípustnosti žaloby teda, že žalobkyňa má naliehavý právny záujem na požadovanom určení. Ak by dospel k záveru o nedostatku naliehavého právneho záujmu, ako uviedol (nesprávne) v ods. 107 odôvodnenia, nezaoberal by sa meritom veci, a najmä nemohol tým istým dôvodom podľa hmotného práva odôvodňovať súčasne neexistenciu naliehavého právneho záujmu žalobkyne a vecnú neopodstatnenosť žaloby v merite.

14. Svoj naliehavý právny záujem na požadovanom určení práva zodpovedajúceho vecnému bremenu práva cesty žalobkyňa vysvetľovala tým, že toto jej právo nie je zapísané v katastri nehnuteľností a je rušené a spochybňované aktívnou činnosťou žalovaných, ktorí jej bránia v používaní i udržiavaní cesty. Odvolací súd súhlasí s uvedenou argumentáciou žalobkyne a je názoru, že na podanej určovacej žalobe má žalobkyňa naliehavý právny záujem a teda žaloba je procesne prípustná podľa § 137 písm. c) C.s.p. Bez tohto určení by bolo právo žalobkyne ohrozené a jej právne postavenie neisté (porovnaj R 17/1972), rozhodnutie o predmetnej žalobe vytvára pevný právny základ pre právny vzťah strán sporu.

15. Odvolací súd však napriek uvedeným nesprávnostiam v právnom posúdení veci súdom prvej inštancie považuje rozhodnutie súdu prvej inštancie za vo výroku vecne správne. Súdom prvej inštancie zamietol žalobu z dôvodu nepreukázania dobromyseľnosti žalobkyne resp. jej právnych predchodcov so zreteľom k spôsobilému dôvodu nadobudnutia vecného bremena práva cesty.

16. K predpokladu vydržania práva zodpovedajúceho vecnému bremenu, ktorý bol dôvodom zamietnutia žaloby súdom prvej inštancie, k dobrej viere zaujal právny názor Nejvyšší soud ČSR už v rozsudku z 31. 8. 1987, sp. zn. 3 Cz 42/87 (teda v čase spoločnej československej právnej úpravy vecných bremien, ktorá je v podstatných bodoch rovnaká ako súčasná slovenská právna úprava), podľa ktorého k naplneniu dobrej viery nepostačuje faktický výkon práva. K naplneniu dobrej viery samo osebe nestačí, keď tvrdené právo k nehnuteľnosti bolo dlhodobo vykonávané bez toho, aby vlastník v jeho výkone bránil, prípadne, že bolo realizované od nepamäti napríklad aj inými obyvateľmi obce a pod.. Nadobúdateľovo presvedčenie o tom, že mu právo zodpovedajúce vecnému bremenu patrí, že nekoná bezprávne, musí byť podložené dôvodom oprávňujúcim k takému presvedčeniu, teda okolnosťami svedčiacimi o poctivosti nadobudnutia. Pri neexistencii akéhokoľvek právneho dôvodu (titulu), ktorý by mohol mať za následok vznik predmetného práva zodpovedajúceho vecnému bremenu, nemôže byť držiteľ so zreteľom ku všetkým okolnostiam v dobrej viere, že mu toto právo náleží, a teda ho nemôže ani vydržať (uznesenie NS ČR sp. zn. 22Cdo 3003/2007). Samotná okolnosť, že sa niekto správa spôsobom, ktorý naplňuje možný obsah práva zodpovedajúci vecnému bremenu, ešte neznamená, že je tiež oprávneným držiteľom tohto vecného práva, a to ani v prípade, že jeho zásah do vlastníctva iného bol predchádzajúcim vlastníkom trpený alebo dokonca výslovne povolený. Cez cudzí pozemok možno prechádzať na základe rôznych právnych dôvodov; môže ísť napríklad o záväzkový vzťah, môže ísť o výpros (vlastník pozemku prechádzanie iných osôb cez pozemok trpí bez toho, aby im k tomuto prechádzaniu vzniklo nejaké právo), alebo môže ísť o užívanie cudzieho pozemku ako účelovej komunikácie. Prostý súhlas s užívaním cudzieho pozemku nemôže byť právnym dôvodom vzniku oprávnenej držby práva zodpovedajúceho vecnému bremenu (uznesenie NS ČR 22Cdo 2241/2005). Oprávnená držba sa musí opierať predovšetkým o titul spôsobilý k jej nadobudnutiu (rozsudok NS ČR 25Cdo 2230/2007). To však neznamená, že takýto titul musí byť daný; postačí, že držiteľ je so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný, že tu taký titul je, posúdenie dobrej viery držiteľa treba vždy hodnotiť objektívne a nie len zo subjektívneho hľadiska (osobného presvedčenia) držiteľa, potom nemožno prehliadať, že držiteľ práva dovoľávajúci sa údajného právneho dôvodu držby by mal uviesť, o ktorý inak spôsobilý titul nadobudnutia práva z vecného bremena by v jeho prípade malo ísť.

17. V danej veci odvolateľka vo svojich podaniach, ktoré formulovala osobne, nie prostredníctvom advokáta, opakovane od počiatku konania (vyjadrenie zo dňa 02.02.2018, no najmä odvolanie žalobkyne zo dňa 01.07.2020, vyjadrenie zo dňa 15.07.2020, vyjadrenie zo dňa 26.8.2020), uviedla cit. „Cestu na pozemku č. XXXXX/X používali všetci obyvatelia lazú L.. Keď som v roku 1989 dom kúpila, bola som 10.11.1989 na MNV vo A. S. .... P V. ma upozornil, že k domu vedie len poľná miestna cesta. ... Od roku 1989 do roku 2015 sme používali prístup k domu po tejto poľnej ceste na pozemku č. XXXXX/X. Celé obdobie sme sa domnievali, že cesta patrí obci. ... Pozemok XXXXX užíval od konca druhej svetovej vojny štát ako cestu a od roku 1967 pozemok XXXXX/X bola cesta v správe MNV a obec A. S. pozemok do roku 2015 udržiavala ako obecnú cestu. V roku 1989, keď som svoje nehnuteľnosti kúpila, vlastnil pozemok p. č. XXXXX/X socialistický štát a keďže pozemok spravovala a využívala obec ako obecnú cestu od konca druhej svetovej vojny, pozemok XXXXX/X obec vydržala.“

18. Z tohto jej opakovaného tvrdenia vyplýva, že žalobkyňa sa pri uchopení držby domnievala a aj v súčasnosti domnieva, že sporný pozemok patrí vlastnícky obci (viď jej tvrdenie „pozemok obec vydržala“) a že predmetná cesta na spornom pozemku slúžila na chôdzu a jazdu tiež iným fyzickým osobám, verejnosti a teda je a bola spoločne užívaná ako verejná komunikácia (obecná cesta). Žalobkyňa tak vydržanie práva cesty zodpovedajúceho vecnému bremenu odvodzuje od toho, že šlo o spoločne užívanú verejnú cestu. To, že takto označuje žalobkyňa právny vzťah k pozemku, vyplýva aj z jej tvrdenia v odvolaní, že túto okolnosť dokazuje aj geometrický plán Geodézie H. č. XXX-XXXX-X zo dňa 12.10.1967, ktorým bola podľa jej tvrdenia zaužívaná cesta cez nehnuteľnosť parc. ČKN č. XXXXX/X už v dávnej minulosti zameraná, vytýčená a na jeho podklade aj zapísaná do bývalej evidencie nehnuteľností.

19. Rovnaký záver (o presvedčení, že pozemok parc. č. XXXXX/X bola spoločne užívanou verejnou cestou) napokon vyplynul aj z výsluchu svedkov, ako správne skonštatoval súd prvej inštancie v napadnutom rozsudku. Svedok I. I. uviedol, že cestu využívali ako prístup všetci obyvatelia obce, aj roľníci z okolia, aj rodina U. a I., pričom o žiadnej písomnej dohode o využívaní tejto cesty nemal vedomosť. Svedok A. Q. vypovedal, že sporný pozemok bol považovaný za cestu, kade chodili aj ostatní občania, pričom cestou sa chodilo aj s povozmi. O. Y. B. J. uviedol, že v minulosti pozemok nebol

ohradený a občania sa dostali bez problémov cez tento pozemok. Svedkyňa K. Q. písomne vyhlásila, že medzi vlastníkmi pozemkov bola ústna dohoda, že (aj) tento pozemok môžu používať všetci obyvatelia lazú ako cestu.

20. Takýto žalobkyňou tvrdý titul spoločne užívaná verejná cesta, však nie je spôsobilým dôvodom nadobudnutia práva z vecného bremena a vedomosť žalobkyne, že práve takýto titul jej a jej právnym predchodcom svedčí, objektívne vylučuje jej ako aj jej právnych predchodcov dobrú vieru o možnom nadobudnutí práva zodpovedajúceho vecnému bremenu - práva cesty. Právo zodpovedajúce vecnému bremenu spočívajúce v práve chôdze a jazdy nemôže nadobudnúť výkonom práva (vydržaním) ten, kto užíva cudzí pozemok v domnienke, že ide o verejnú cestu. K tomu porov. rozsudok Najvyššieho súdu ČR z 18.11.1999, sp. zn. 2 Cdon 1728/97, uverejnený v Súdnych rozhľadoch č. 2, ročník 2000, a rozsudok Krajského súdu v Českých Budějoviciach zo 4.12.1990, sp. zn. 6 Co 1358/90, publikovaný v Zbierke súdnych rozhodnutí a stanovísk pod č. 37, ročník 1992.

21. Súd prvej inštancie správne v napadnutom rozsudku rozoberal podmienky vydržania práva zodpovedajúceho vecnému bremenu aj podľa uhorského obyčajového práva a zákona č. 141/1950 Zb.. Žalobkyňa totiž žalobu formulovanú jej advokátom postavila na tom skutkovom základe, že právo zodpovedajúce vecnému bremenu, ktorého sa žalobou domáha, nadobudli už jej právni predchodcovia a ona ho získala spolu s nadobudnutím „oprávnenej“ nehnuteľnosti - rodinného domu súp. č. XXX. Ako právny titul v žalobe formulovanej advokátom uvádzala „súhlas predchádzajúceho vlastníka pozemku, ku ktorému sa domáha určenia práva prechodu o tom, že vlastníci tohto rodinného domu, teda rodiny I. tadiaľ právo prechodu má“, ktorý podľa nej „nepochybne musel existovať, pretože iný prístup k stavbe domu nebol“. Svoje presvedčenie o vzniku vecného bremena opierala žalobkyňa v žalobe o tvrdenie, že právo cesty vykonávali jej predchodcovia najneskôr od roku 1937 nerušene a pokojne, a že muselo existovať privolenie vlastníka zaťaženého pozemku. Avšak iba súhlas vlastníka s tým, že určitý pozemok je užívaný inými občanmi ako cesta, hoci mlčky prejavenej (výprosa), nemôže dobrú vieru založiť. Samotná okolnosť, že sa niekto chová spôsobom, ktorý napĺňa možný obsah práva zodpovedajúceho vecnému bremenu (napríklad prechádza cez cudzí pozemok), ešte neznamená, že je tiež oprávneným držiteľom tohto vecného práva (porov. napr. uznesenie Najvyššieho súdu ČR z 19. 8. 2002, sp. zn. 22 Cdo 2919/2000), a to ani v prípade, že jeho zásah do vlastníctva iného bol predchádzajúcimi vlastníkmi trpený alebo dokonca výslovne písomne povolený a ide o jedinou prístupovú cestu k nehnuteľnosti. Ako však už bolo uvedené, žalobkyňa vo svojich podaniach formulovaných ňou osobne doplnila skutkový základ tak, že túto cestu užívali jej právni predchodcovia spolu s inými obyvateľmi lazov spoločne ako verejnú komunikáciu (obecnú cestu), šlo o spoločne užívanú účelovú komunikáciu (verejnú cestu), z čoho odvodzuje titul nadobudnutia tohto práva. Tvrdený titul však so zreteľom ku všetkým okolnostiam vylučuje dobromyseľnosť o nadobudnutí práva vecného bremena, nie je spôsobilým titulom nadobudnutia práva z vecného bremena. Rovnaký záver vo vzťahu k predpokladu dobrej viery prijala judikatúra v časoch účinnosti uhorského obyčajového práva, ktoré platilo na Slovensku do 31.12.1950 (a z nej vychádza a na rovnakom závere zotrváva súdna judikatúra doposiaľ vid' vyššie citované novšie rozhodnutia súdov). Odvolací súd poukazuje na výklad uhorského súkromného zvykového práva v oblasti vecných práv na cudzích veciach (v tom čase označované ako služebnosť) v publikácii V. Fajnor, A. Zátarecký. Nástin súkromného práva platného na Slovensku a Podkaraptskej Rusi. III. vydanie pôvodného diela. Heuréka 1998, str. 168, podľa ktorého „pozemkovú služebnosť nadobudnúť možno aj vydržaním. Jestli totiž niekto určité užívacie oprávnenie (nie z púhej vďačnosti susedovej, ani nie tajne alebo z prehľadnutia, avšak „ako služebnosť“, totiž činiac si naň nárok ako na právo) za 32 rokov pokojne vykonáva: týmto si nadobudne právo služebnosti, aké zodpovedá dotýčnemu užívaniu, a ku pozemnoknižnému vpisu tohto práva môže vlastníka aj sporom donútiť.“. Odvolací súd poukazuje aj na rozhodnú judikatúru z tohto obdobia cit.: „Základnou podmienkou nadobudnutia niektorého služebného práva na nehnuteľnom majetku vydržaním je, aby držanie vykonávané bolo s úmyslom: nadobudnúť si služebné právo, totiž aby držanie dialo sa ako držanie služebnosti; avšak púha skutočnosť, že voľakto cez niektorú nehnuteľnosť po dobu cez 32 ročnú prechodil, nemôže byť kvalifikovaná držaním, ktoré bolo vykonávané ako držanie služebnosti a tak privodilo by vydržanie. Z. R. 37.“. „Základnou podmienkou nadobudnutia služebnosti vydržaním je, že užívanie cudzej veci bolo vykonávané ako právo. K takému záveru nestačí púha skutočnosť výkonu obsahu služebnosti. Úr. sb. 546.“. „K nadobudnutiu práva služebnosti príchodu cez nehnuteľnosť vydržaním nestačí, že niekto cez nehnuteľnosť po dobu viac než 32 ročnú prechodil, - vyžaduje sa, aby príchod vykonávaný bol s úmyslom nadobudnúť služebné právo, totiž, aby držanie dialo sa ako držanie služebnosti.“

22. Odvolací súd ďalej zdôrazňuje, že uhorské zvykové právo pre vydržanie práva cesty zodpovedajúceho vecnému bremenu predovšetkým vyžadovalo jeho pokojné vykonávanie po dobu 32 rokov. K vydržaniu práva vecného bremena právny predchodcami žalobkyne za účinnosti uhorského obyčajového práva, by tak aj v prípade dobromyseľnosti, ktorá však nebola zistená, dôjsť nemohlo, pretože od roku 1937, kedy bol postavený rodinný dom v súčasnosti označený súp. č. XXX, v prospech ktorého sa žalobným návrhom žalobkyňa domáha určenia práva zodpovedajúceho vecnému bremenu, a ktorý rok sama žalobkyňa v žalobe označuje za počiatok výkonu práva cesty, požadovaná vydržacia doba 32 rokov neuplynula. Žalobkyňa v priebehu konania zmenila svoje skutkové tvrdenie aj ohľadom počiatku výkonu práva vecného bremena právny predchodcami a označila skorší rok 1896. S týmto zmeneným skutkovým tvrdením odvolací súd ako s počiatkom výkonu požadovaného práva vecného bremena nesúhlasí, pretože v novotvrdenom čase ešte neexistovala panujúca nehnuteľnosť, nebol postavený rodinný dom, v prospech ktorého žalobkyňa vo svojej žalobnej žiadosti žiada určiť vecné bremeno. Žalobkyňa preukazovala novotvrdený počiatok výkonu práva cesty archívnu dokumentáciu z obce A. S. z roku 1876. Odvolací súd súhlasí so zhodnotením tohto dôkazu súdom prvej inštancie ako pre dané tvrdenie nepreukazným, pretože táto dokumentácia nepotvrdila, že rodina I. užívala právo cesty spôsobom držby. Zo žiadneho dôkazu skutočnosť o počiatku výkonu tohto práva v roku 1896 a už vôbec nie rozsah výkonu tohto práva nevyplýval. Odvolací súd tiež zohľadnil, že z čestných vyhlásení niektorých svedkov vyplynulo, že k rodinnému domu viedli aj iné cesty, ktoré v minulosti právny predchodcovia využívali za účelom prístupu k domu.

23. Od 01.01.1951 do 31.03.1964 platil na území Slovenska tzv. stredný Občiansky zákonník zákon č. 141/1950 Zb.. Podľa § 168 ods. 1 a primerane § 116 zákona č. 141/1950 Zb. platí, že právo zodpovedajúce vecnému bremenu nadobudne ten, kto ho drží oprávnené a nepretržite po dobu 10 rokov (za použitia § 566 ods. 1 táto kratšia lehota na vydržanie práva skončila najneskôr uplynutím tejto kratšej lehoty, počítanej od 1. januára 1951). Podľa § 145 ods. 1 zákona č. 141/1950 Zb. oprávnený držiteľ musel byť so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný, že mu vec (právo) patrí. Ak podľa § 562 zákona č. 141/1950 Zb. sa ustanoveniami tohto zákona spravujú aj právne pomery vzniknuté pred 1. januárom 1951 a do tohto dátumu sa právne pomery riadia právom skorším, potom v prípade, že vydržaním mali predchodcovia žalobkyne získať právo zodpovedajúce vecnému bremenu 1. januára 1961, treba posúdiť otázku vydržania podľa zákona č. 141/1950 Zb.. Odvolací súd však vzhľadom na vyššie uvedené tvrdené skutočnosti žalobkyňou, že všetci obyvatelia lazov ako aj iní užívali predmetný pozemok ako obecnú cestu teda spoločnú verejnú komunikáciu, ktorý pozemok obec vydržala, nemal preukázané žiadne skutočnosti, ktoré by mohli založiť dobrú vieru žalobkyne resp. jej predchodcov v oprávnenú držbu ani za účinnosti zákona č. 141/1950 Zb. aj za účinnosti zákona č. 40/1964 Zb., Tj. Od 1. apríla 1964 (keď tento predpis vydržanie až do 1. apríla 1983, kedy nadobudla účinnosť jeho novela zákonom č. 131/1982 Zb. nepoznal a až do účinnosti novely, prijatej zákonom č. 509/1991 Zb., bolo možné vydržať právo k pozemku iba pre štát), ktorý v § 130 ods. 1 za oprávneného držiteľa (zhodne s § 145 zákona č. 141/1950 Zb.) považuje toho, kto je so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný, že mu vec alebo právo patrí.

24. Aj podľa ustálenej judikatúry Najvyššieho súdu SR (sp. zn. 3M Cdo 7/2008) musí byť dobrá vieru podložená konkrétnymi okolnosťami, z ktorých možno súdiť, že presvedčenie držiteľa o tom, že mu vykonávané právo patrí, je opodstatnené, pričom týmito okolnosťami sú spravidla okolnosti týkajúce sa právneho dôvodu nadobudnutia práva a svedčiacie o poctivosti nadobudnutia práva, teda tzv. titul uchopenia sa držby, nie len subjektívne presvedčenie držiteľa, že mu také právo patrí, a súčasne platí, že povinnosť tvrdiť a preukázať tieto okolnosti ťaží toho, kto tvrdí, že došlo k nadobudnutiu práva vydržaním. Ohľadom dobrej viery žalobkyne, resp. jej právnych predchodcov pre vydržanie vecného bremena odvolací súd dospel k záveru, že žalobkyňa netvrdila žiadny spôsobilý právny dôvod výkonu práva vecného bremena po zákonom vyžadovaný čas a v priebehu konania žiaden taký dôvod ani nebol zistený. Správne preto súd prvej inštancie žalobu zamietol.

25. Žalobkyňou uplatnené dôvody odvolania proti rozsudku súdu prvej inštancie potom nebolo možné považovať za opodstatnené, a preto bolo potrebné rozsudok súdu prvej inštancie potvrdiť.

26. Súd prvej inštancie rozhodol správne aj o náhrade trov konania.

27. Podľa § 387 ods. 1 C.s.p. odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne.

28. S poukazom na vyššie uvedené odvolací súd, viazaný rozsahom a dôvodmi podaného odvolania, potvrdil napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie tak, ako je to uvedené vo výrokovej časti tohto rozsudku.

29. O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 396 C.s.p. v spojení s § 255 ods. 1 a § 251 C.s.p. Z výsledku odvolacieho konania vyplýva, že žalovaní 1/, 2/ boli v odvolacom konaní úspešní, a preto im v zmysle § 255 ods. 1 C.s.p. patrí právo na náhradu trov tohto odvolacieho konania. O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 396 C.s.p. v spojení s § 255 ods. 1 a § 251 C.s.p. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 C.s.p.).

30. Toto rozhodnutie odvolacieho súdu bolo prijaté pomerom hlasov členov senátu krajského súdu 3:0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancie. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolania musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).